N°. 32. Donderdag 8 Augustus 1907. 7de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een Algemeen Nederlandsch belang."

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, *bij vooruitbetaling* . . . *f* 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. . . . . *f* 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . . . „ 0.09
„ „ „ 1000 „ . . . . „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij „HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG", NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f 5.— 's jaars, (voor Indie en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden

Inhoud van dit nummer.

Mededeelingen.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging.

Daar enkele leden de wenschelijkheid hebben te kennen gegeven van het bekendmaken der toelichtingen op de voorgestelde wijzigingen heeft de Secretaris van het hoofdbestuur zich de moeite gegeven, daaromtrent het volgende bijeen te brengen.

Nu de Algemeene Vergadering der Vereeniging verdaagd werd, hebben de leden nog de gelegenheid hierover hunne op- of aanmerkingen ten beste te geven, welke desgewenscht eveneens in ons orgaan zullen worden opgenomen.

Toelichtingen op de Wijzigingen in de Statuten.

Art. V. Het woord „donateurs" wordt vervangen door „ledenbegunstigers" om zooveel mogelijk Nederlandsch te bezigen en om, daar waar in de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van „donateurs en leden" wordt gesproken, te kunnen volstaan met het woord „leden" alleen.

Laatste alinea: Alle leden hadden reeds het recht het orgaan te ontvangen ook zij die *f* 1.— betaalden ontvingen het gratis; het aantal dezer laatsten is thans zoo gering en zullen wel spoedig geheel verdwijnen en wordt een bijzondere bepaling voor dezen niet meer noodig geacht.

Het recht op vrijen toegang enz. wordt billijk geacht, daar het minimum der contributie op alle plaatsen gelijk is voor alle leden, en zij die niet bij eene Afdeeling aangesloten zijn, dus ook de zelfde rechten mogen hebben als leden eener Afdeeling. 't Is voorgekomen, dat donateurs, die eene lezing bij eene Afdeeling in hun buurt wilden bijwonen, daarvoor entrée moesten betalen, dus ten achter gesteld werden bij leden der Afdeeling die *f* 1.50 contributie betalen. — Dit is in strijd met de oorspronkelijke opvatting der oprichters der Vereeniging en ook met de bedoeling neergelegd in Art. IV sub 1, waar toch in het algemeen de populaire kennis omtrent onze koloniën en bezittingen voorstaat. Verspreiding wordt tegengewerkt door entrées.

In het Huishoudelijk Reglement wordt getracht, de kosten, te maken voor de verspreiding van populaire kennis, ook door het Hoofdbestuur te verminderen. (Art. 11.)

Art. VI is geheel veranderd. Moet er voorgeschreven worden, op welke wijze men lid kan worden, evengoed moet voorgeschreven worden hoe men het lidmaatschap kan verliezen en wat er de gevolgen van zijn. Toelichting dunkt ons verder overbodig.

Art. VIII. Oorspronkelijk was de Vereeniging niet verdeeld in Afdeelingen, dus was de zin in dat art. VIII van de vigeerende statuten niet waar.

In deze zinswijziging is de bedoeling beter uitgedrukt. Dat de Vereeniging door het Dagelijksch Bestuur zal worden vertegenwoordigd in en buiten rechten, is daarom dat de leden van het Dagelijksch Bestuur in één plaats wonen en in rechterlijke kwestiën gemakkelijker bijeen te brengen zijn, dan het geheele Hoofdbestuur, en minder kosten met zich sleept. — Bovendien kan een lichaam dat iedere week vergadert spoediger dagelijksche zaken afdoen.

In zaken waar het niet gecanctioneerd is te handelen, zal het zich wel onthouden.

Dat de Afdeelingen rechtspersoonlijkheid kunnen bezitten wordt voorgeschreven, om de Afdeelingen in de gelegenheid te stellen, erfenissen of legaten aan haar vermaakt, te kunnen aanvaarden.

Het minimum aantal leden voor 's-Gravenhage is met een verhoogd, aangezien de onder-voorzitter feitelijk in 1904 in de Algemeene Vergadering opgenomen werd in het Dagelijksch Bestuur.

Tot nu toe werden de Afdeelingen die 50 leden tellen vertegenwoordigd; dit werkt depreciëerend op nieuwe Afdeelingen die er nog geen 50 hebben en daarom is het aantal leden voor zulke afdeelingen op 25 leden gebracht.

De volgende zinsnede is de bepaling die reeds sinds 1904 in acht genomen is: de benoeming van een vervangend secretaris en vervangend penningmeester enz. werd noodig geoordeeld, daar de functiën van deze twee leden te belangrijk zijn, om den eerste den beste daarvoor aan te wijzen.

Zij moeten dus in de gelegenheid gesteld blijven zich op de hoogte te houden van den gang van zaken. Spoedig werkt men er zich niet in, en daarom is voorbereiding zeer dienstig.

De aftredingskwestie is onveranderd gebleven.

De volgende zinsnede is in verband met de tweede zinsnede van dit artikel gewijzigd door inplaats van „Hoofdbestuur" te lezen „Dagelijksch Bestuur".

De vacatures die dringend noodig zullen zijn zullen wel alleen voorkomen in het Dagelijksch Bestuur.

Dat degenen die die vacatures vervullen in dezelfde rechten en plichten treden, is bijna niet tegen te spreken, en toch heeft het geval zich voorgedaan, dat een vervangend lid, niet optreden durfde zonder mandaat van de Algemeene Vergadering. Dit gaf aanleiding om de toevoeging dezer bepaling op te nemen.

Het stellen van dubbeltallen van candidaten voor het Hoofdbestuur door alle Afdeelingen, is in den loop der tijden gebleken ondoenlijk te zijn, daarom wordt iedere Afdeeling opgedragen slechts alleen voor hare vertegenwoordigers candidaten te stellen.

Het Hoofdbestuur behoudt het haar eenmaal toegekende recht.

De volgende zin, behoeft geen toelichting. Het Hoofdbestuur schrijft de Algemeene Vergadering uit, dus verwacht mag worden dat het er ook bij tegenwoordig is. En dat alléén de gemaakte kosten voor de waarneming hunner betrekking vergoed worden en en andere niet, is logisch.

Het overige van dit artikel is niet nieuw of gewijzigd.

Alleen de bijvoeging „te dier plaatse", verdere toelichting overbodig.

Art. IX. Reeds thans bestonden er correspondenten op verschillende plaatsen waar geen Afdeelingen gevestigd zijn, doch een vertegenwoordiger in een ander land is iets nieuws, en voorloopig is onder nadere goedkeuring van de Algemeene Vergadering benoemd een vertegenwoordiger in West-Indië, iemand die zich zelf opgeworpen heeft en thans ook uitstekende diensten presteert, o.a. zorg gedragen heeft dat de achterstallige contributiën geïnd werden, en die over het loopende jaar binnen komen. Wat reeds nu een voordeel geeft van 300 gld.

Dat de Voorzitter van het Hoofdbestuur geen lid van het bestuur eener Afdeeling mag zijn. Een bataljons-commandant kan toch niet weer onder een compagnies-commandant gaan staan als luitenant!

Art. XI. De toevoeging van 7°. is noodig, omdat eene afdeeling zonder goedvinden van het Hoofdbestuur zich niet kan in verbinding stellen met eene andere Vereeniging; dit zou totale afscheiding gaan beteekenen en negatie van het Hoofdbestuur, dat zij zelve heeft helpen samenstellen.

Art. XIV. De Afdeeling behoeft slechts één afgevaardigde te benoemen, die voldoende kan geacht worden; meer afgevaardigden kunnen gezonden worden, doch één hunner brengt het aantal stemmen dat de Afdeeling toekomt uit.

De bekendstelling van de namen der Afgevaardigden van de Afdeeling is noodig om ter Algemeene Vergadering te kunnen controleeren of niet anderen zich opwerpen als afgevaardigden en dan zonder mandaat hunner Afdeeling stemmen.

De onderste wijziging berust op dezelfde toelichting als boven onder art. VIII.

Art. XV. Hier is de opheffing overgelaten aan de Algemeene Vergadering op voorstel van het Hoofdbestuur en niet meer door het Hoofdbestuur zelf. De Algemeene Vergadering kan dan zelve beslissen en behoeft niet een eenmaal voldongen feit goed of af te keuren. Ook de archiefstukken dienen in het Algemeen archief te komen.

Art. XVI. Een drukfout is hierin geslopen, voor Juni moet gelezen worden Juli. Deze maand is aangegeven met het oog op de goedkoopere reisgelegenheid, gedurende de zomermaanden en met het oog op het uit de stad gaan.

Dat de Afdeeling vertegenwoordigd wordt door haren afgevaardigde behoeft geen nadere toelichting.

Art. XVII. Hiervan is de laatste alinea niet juist en is dit punt eerst over het hoofd gezien, doch later bij de wijzigingen van het Huish. Reglement heeft het Hoofdbestuur zich uitdrukkelijk uitgesproken, dat bij stemming over voorstellen bij staking, het voorstel verworpen zal zijn.

Dit punt zal worden geamendeerd.

Art. XVIII. Niets veranderd, gelijkluidend aan het oude XVII.

Art. XIX. In stede van 14 dagen te wachten, wordt nu direct de volgende vergadering bepaald, dus tijdwinst.

Art. XXI. De bijvoeging van dit artikel werd noodig geacht, omdat ook de betrekkingen in de Vereeniging kunnen waargenomen worden en ondervangt al de moeilijkheden ten opzichte der aanduiding.

Toelichtingen op de wijzigingen in het Huishoudelijk Reglement.

Art. 1. Inplaats van d o n a t e u r begunstigend lid als in de Statuten.

2e alinea. Dit is noodig geacht om de vele administratieve conflicten tusschen Hoofdbestuur en Afdeelingen tegen te gaan, die reeds zoo menigmaal voorkwamen en dan noodeloos geschrijf en onkosten meebrachten.

Topographische kaarten, waarop het bepaalde gebied eener Afdeeling voorkomt, zullen door den zorg van het Dag. Bestuur worden verstrekt aan iedere Afdeeling één van zijn gebied. De afmeting van het gebied kon niet grooter genomen worden, daar anders enkele Afdeelingen in elkanders gebied zouden komen. Thans is iedere Afdeeling even groot op éćne na, „'s-Gravenhage", waarvan een stuk in zee valt. Het zielental varieert, doch dit schijnt niet van invloed te zijn op de afmetingen, daar kleine Afdeelingen soms meer leden tellen dan grootere of meer bevolkte Afdeelingen.

3e al. Betere omschrijving dan in het origineele artikel.

Art. 2. 1e alinea. Hierbij heeft op den voorgrond gestaan, de Afdeelingen niet de wijze van inning der contributie meer voor te schrijven, en daarom laten vervallen „door aanbieding van een bewijs van lidmaatschap, dat als kwitantie dient."

3e alinea. Dit is noodig gebleken, daar dan de mutatiën spoediger ter kennis kwamen van de betrokken Secretarissen, die dan eerder hun ledenlijst konden bijhouden. —'t Voorkomt veel over en weer geschrijf. — De Administrateur van het orgaan, heeft alleen te zorgen voor de toezending van het orgaan aan de verschillende leden, en uit diens verzameling van mutatiën, valt niet direct uit te maken, of een lid tijdelijk afwezig is, of wel voorgoed van woonplaats veranderd is. — Aldus tijdverlies en geschrijf.

Zijne verzamelingslijst van mutatiën, is ook hoofdzakelijk voor den uitgever van het orgaan bestemd, die belast is met de toezending.

Art. 3. Een drukfout. (art. IV nieuw) moet gelezen worden art. VI.

Art. 6 (art. 5 dus). Vóór den 20 Januari kan een afschrift van de ledenlijst der Afdeeling volgens de sterkte op 1 Januari wel ingediend worden; hierdoor kan de Algemeene ledenlijst der Vereeniging eerder in druk verschijnen, en is de controle secuurder, dan zooals thans geschied, dat gewacht wordt tot na de inning der contributie. Het Reglement art. 2, schrijft voor, dat men vóór ultimo December moet kenbaar gemaakt hebben of men wenscht te bedanken. Hieruit volgt dat zoo dit niet geschied is, men lid is gebleven. Mocht bij de inning der contributie blijken dat leden weigeren, dan zou men kunnen procedeeren, doch dit kost geld en zou schade opleveren voor de Vereeniging, daarom worden de weigeraars in den loop van het jaar afgeschreven en levert dit in den gewonen gang van zaken eene mutatie op en komt in aanmerking op de verantwoording aan het eind van het loopende jaar.

2e alinea. De eenvoudige administratie der Afdeelingen maakt dat den 1e Maart de onderstaande periodieke stukken, wel een maand vroeger dan thans ingediend kunnen worden. En dit is noodig omdat het Hoofdbestuur in de maand April zal vergaderen en dan het jaarverslag, de geldelijke verantwoording der vereeniging en andere door het bestuur in te dienen stukken, besproken moeten worden. Volgens de Statuten moet in Juli bepaald de Jaarlijksche Algemeene Vergadering gehouden worden, dus veel tijd blijft er niet meer over, aangezien reeds te voren een en ander in het orgaan geplaatst dient te worden en gezorgd voor localiteit enz. voor het houden der Algemeene Vergadering.

Daar nog nimmer in 4 jaar tijds, iemand inzage is komen nemen van de Geldelijke Verantwoording kan de terinzage ligging gevoegelijk achterwege blijven, te meer daar zij in het orgaan wordt opgenomen, met het desbetreffende rapport van de Commissie van Onderzoek en dus iedereen dit onder de oogen kan krijgen.

Art. 7 (art. 6 dus). Het Hoofdbestuur heeft gemeend, dat de Vergaderingen van het Hoofdbestuur steeds in den zetel der Vereeniging moeten gehouden worden. 's-Gravenhage zijnde de zetel der Vereeniging, is daarvoor de aangewezen plaats.

De maanden April en October worden voorgesteld te bepalen om redenen in verband met art. 15 hieronder.

In April neemt het Hoofdbestuur kennis van al hetgeen de Vereeniging betreft en de in te dienen stukken aan de Algemeene Vergadering van Juli; bespreekt de voorstellen die ingekomen zijn van de afdeelingen en maakt de Agenda op. Het Dagelijksch Bestuur heeft gemeend afstand te moeten doen van het recht om de plaats en den tijd voor de Algemeene Vergaderingen te bepalen, ten behoeve van het heele Hoofdbestuur, omdat daar in zijne vergaderingen het meer de belangen van de Vereeniging kunnen besproken worden dan en petit Comité.

De Vergadering in October, dient om na te gaan of de besluiten der Algemeene Vergadering uitgevoerd zijn en om de uitvoering van sommige besluiten nader te overwegen en te zien of de uitvoering wel geheel mogelijk is.

2e alinea. De tijd vóór de oproeping van 10 op 20 dagen gebracht.

3e alinea. Verandering van „k u n n e n" in „m o e t e n" opdat in het reglement gebiedend is voorgeschreven zij. Waar kwestie is van noodzakelijkheid, past ook het woord „moeten" beter.

De vraag is gebillijkt of het vigeerende reglement wel zeker was van de eensgezindheid tusschen het Dagelijksch Bestuur en de d r i e andere Hoofdbestuursleden, die volgens de slotalinea van dit artikel een clausule toevoegt die eenigszins uitsluit.

Art. 8 (art. 7 dus). In de laatstgehouden Hoofdbestuursvergadering werd bepaald noodig geoordeeld, den Voorzitter niet speciaal de geheele zwaarte te doen ondervinden van de Verantwoordelijkheid van een voorgesteld besluit, dat feitelijk door de staking der stemmen verworpen was, zooals overal elders in zwang is.

3e alinea. Het minimum aantal hoofdbestuursleden mocht niet positief in een getal uitgedrukt worden. Wanneer b.v. het Hoofdbestuur ten gevolge der uitbreiding der Vereeniging, tot 40 of 50 leden is aangegroeid zou men toch bezwaarlijk kunnen goedvinden dat zes leden een besluit namen en dan het besluit mogen uitvoeren. Daarom wordt hier voorgesteld om dit minimum aan te geven afhankelijk van het aantal Hoofdbestuursleden. In de eerste alinea konden 5 leden een besluit nemen, een besluit waarvan de goedkeuring moet wachten op een volgende Hoofdbestuursvergadering en dus ook de uitvoering. Beter is het dan geen besluit te mogen nemen, bij geval dat het Hoofdbestuur een aanzienlijk aantal leden telt. Wordt volgens het voorgestelde, de helft plus één lid, aanwezig zijnde een besluit unaniem aangenomen, dan heeft het ook de meerderheid van het geheele Hoofdbestuur. Iets wat veel voorkomt.

Art. 9. (art. 8 dus). Daar bij het samenstellen van dit vigeerende Huishoudelijk Reglement slechts 3 leden in het Dagelijksch Bestuur zitting hadden, werd er gesproken van „de beide andere leden." Toen werd reeds voorzien dat er vier leden zouden komen, en dit is ook het geval geworden, daar anders de Onder-Voorzitter, invallende voor den Voorzitter door voortdurende afwezigheid, moeilijk op de hoogte zou kunnen zijn en blijven van den toestand der Vereeniging. Thans zijn er feitelijk door de Vergadering in 1904 vier leden die stem uitbrengen.

Sprake kan er dus niet meer zijn van „de beide andere leden" doch van „twee der andere leden".

Een bijeenkomst van twee leden is geen vergadering meer en om kwesties te voorkomen wordt het hier uitdrukkelijk bepaald.

2e alinea. is alleen toegevoegd de woorden „en de algemeene Vergadering". De weglating dier woorden zou het Dagelijksch Bestuur de vrijheid verleenen, de besluiten der Algemeene Vergadering niet uit te voeren. Een reglement moet uitdrukkelijk zijn en geen twijfel overlaten.

3e alinea. Zelfde toelichting als in art. 8 2e alinea.

Art. 10. (art. 9 dus). 2e alinea. Deze wijziging is het gevolg van een besluit der Algemeene Vergadering te Apeldoorn in 1905 gehouden.

4e alinea. Is ook een gevolg van diezelfde vergadering, zoodat de weglating van de ter inzage ligging gebillijkt is.

5e alinea. De Commissie van Onderzoek heeft het recht niet om te dechargeeren, dit behoort tot de bevoegdheden der Algemeene Vergadering en aan niemand anders.

6e alinea. Het tijdstip dat de penningmeester persoonlijk gedechargeerd wordt, moet aangegeven worden, en dit is het beste, — wanneer het Hoofdbestuur of wel 't Dagelijksch Bestuur besluit de rekening en Verantwoording te aanvaarden. Daarmede deelt het in de Verantwoordelijkheid en wordt er in zijn geheel voor aangesproken.

Art. 11. (art. 10 dus). Het gewijzigde artikel drukt beter uit, waarover het Hoofdbestuur de beschikking heeft en behoeft niet geruimen tijd gewacht te worden tot eene Algemeene Vergadering eene beslissing heeft genomen.

Art. 12. (art. 11 dus). Onderlinge hulp en steun zijn in onze Vereeniging noodzakelijk. De Afdeelingen kunnen zoo het Hoofdbestuur bij machte is te steunen een beroep doen op de Hoofdbestuurskas voor omschreven doeleinden en ter beoordeeling van het Dagelijksch Bestuur. Billijk is dus ook het omgekeerde wanneer het Hoofdbestuur een voordracht of tentoonstelling wil doen houden op een of andere plaats en niet bij machte is, een zeer nuttige en een zelden voorkomende lezing of voordracht te bekostigen.

Art. 12 (nieuw). Het geval zal zich kunnen voordoen, dat niemand gevonden werd, die de omvangrijke werkzaamheden van een Secretaris of een Penningmeester wilde op zich nemen, dan is hulp of steun niet alleen gewenscht doch noodzakelijk, men kan die twee leden niet dwingen en dus moet er iemand zijn, die die werkzaamheden verricht en daarvoor zal niemand gevonden worden die het zonder salaris zal doen. — Die persoon heet dan „Administrateur" en ontvangt zijn instructies.

Art. 13 (nieuw). Bepalingen omtrent het uitgeven van een orgaan der Vereeniging bestonden niet; niemand was verantwoordelijk gesteld voor den inhoud, dat kan niet zoo blijven, wil men zich niet blootstellen aan eventueele onaangenaamheden van een drukpers delict.

2e alinea. Ook hier bestaat een administrateur, die reeds jaren de hierbedoelde functie geheel belangeloos waarneemt. Dit kan ophouden en dan zou men voor hetzelfde geval als in het vorig artikel staan, waarom reeds nu moet voorzien worden, nu de tijd nog niet dringt en het geval nog niet voor de deur staat.

3e alinea. Is eene vrijheid overgelaten aan het Hoofdbestuur in het belang der kas.

Art. 14 (nieuw). Eene Vereeniging zonder bepaalde voorschriften voor het beheer, is een bal stopverf, die geheel gekneed kan worden in allerlei vormen, totdat er geen behoorlijke vorm meer aan te herkennen is.

Art. 15 (nieuw). Het Hoofdbestuur mag niet gesteld worden voor het feit, onbekend te zijn, met de te verhandelen agenda der Algemeene Vergaderingen. Namens het Hoofdbestuur worden de laatste uitgeschreven, ons dunkt, dat het dit goedkeurt en op de hoogte is van wat er om zal gaan.

Art. 16 (oud 13.) zonder commentaar.

Art. 17. (oud 14). De tijdruimte van 3 maanden is voorgesteld, om te voorkomen dat op eene beslissing soms één jaar zou gewacht worden.

Art. 18. Is ook weggelaten „2/3 van het aantal leden eener Afdeeling" zie de toelichting art. XVI der Statuten.

KOLONIALE PRAATJES.

Sociaal-Democratische logica op koloniaal gebied.

Na den inhoud van het artikel van den heer van Kol in de Juli-aflevering van de *Indische Gids* te hebben weergegeven, willen we ons er heden toe zetten kortelings onze weinig sympathieke meening omtrent dit artikel te motiveeren.

Op grond juist van de «naakte cijfers» en de logica der feiten» tot de overtuiging gekomen, dat het koloniaal belang een moederlandsch belang is, kunnen we niet anders dan met weerzin deze poging om de belangstelling van het moederland in zijne koloniën te fnuiken begroeten, een weerzin nog vergroot, waar de schrijver prat gaat op zijn jarenlangen strijd voor de belangen der koloniën en toch niet aarzelt het denkbeeld te aanvaarden, dat een vreemde vlag in den indischen archipel wordt geheschen.

Is de heer van Kol er dan zoo zeker van, dat onder zulke vreemde vlag het door hem zoo gehekeld en voor de koloniën, met name voor Oost-Indië, zoo verderfelijk geacht «kapitalistisch streven» tot het verleden zal behooren? De «logica der feiten» leert ons genoegzaam het tegendeel, terwijl we hier nog uit de uitlatingen van den nieuwen duitschen minister van koloniën Dernburg diens meening citeeren omtrent het doel der duitsche koloniale politiek: «in de koloniën een afzetgebied te scheppen en een bron van grondstoffen voor de moederlandsche industrieën», eene meening, welke niet alleen in Duitschland, maar ook in Engeland voorstaat, waar de labour-party in Lancashire mee alles in het werk stelt om de weder-opkomst der concurreerende textiel-industrie in Engelsch-Indië te bemoeilijken, in Frankrijk waar voorkeur-tarieven het moederlandsch fabrikaat in de koloniën beschermen, in Amerika. waar men niets doet om het verval der eens bloeiende tabaks- en suikerindustrie op de Philippijnen tegen te gaan, uit vreeze voor de concurrentie voor de menschen van Kentucky en Louisiana, maar alles in het werk stelt om de aanmoediging langs kapitalistische lijnen der abaca-industrie te bevorderen, en in Japan, waar de suiker-industrie op Formosa moet uitsterven omdat de japansche raffinadeurs in het

moederland ook wat willen verdienen en dus slechts de ruwe suiker van Formosa willen zien toegelaten.

Met deze voorbeelden voor oogen, moet het dus den heer van Kol duidelijk zijn, dat onder een andere vlag der bevolking dier landen, met wier lot nu ze nog onder nederlandsche vlag staan hij zich zoo begaan steeds toont, geenszins een ander, beter lot zou te wachten staan, dan thans, nu het der nederlandsche regeering ernst blijkt te zijn om nieuwe banen te volgen, welke de volkeren ginds ook langs nieuwe, betere wegen zullen leiden.

Dan we betwijfelen ten zeerste of de heer van Kol in zijn »waan" nog wel oogen heeft voor die voorbeelden. Het is hem blijkbaar alleen te doen, om een stokpaardje op nieuw te introduceeren, indertijd nadat het beestje om hem, die het in de koloniaal-politieke arena binnenleidde nog een oogenblikje was bewonderd, op stal gezet en vergeten. Met een schijn van logica tracht de schrijver thans hetzelfde beestje weer binnen te smokkelen, waartoe de redactie van de *Indische Gids* hem edelmoediglijk in staat stelde.

Met een schijn van logica? Ja. L'art de grouper les chiffres, is een vrij algemeen in practijk gebracht kunstje »om zijn doelwit uit te voeren." Maar zelden zagen we, hoe de kunstenaar daarbij als hier toonen liet waar het heele betoog op moest uitloopen.

Het nut der koloniën voor Nederland! »Naakte »cijfers" en logica der feiten" zouden dit nut nu eens uiteenzetten en heel het leugenfabrikaat van «kapitalistische schreeuwers" als een zeepbel doen uiteenspatten.

En dan ving dat lustig cijfergegoochel aan, waarin onder het treffen van vergelijkingen, die kant noch wal raken (wij komen daar later nog op terug) heet te zijn aangetoond, dat Nederlandsch-Indië onder nederlandsch beheer in zijne verwikkeling zou zijn belemmerd, dat de koloniën voor Nederland slechts een geringe waarde vertegenwoordigen. Dit wordt bv. verklaard uit het afnemend percentage van den goederenruil tusschen Nederland en Nederlandsch-Indië in het algemeene handelsverkeer van Nederland in het laatste zestigjarig tijdvak, en heeten de cijfers van dat percentage o. a. te «wijzen op een sterk dalend belang wat den afzet in Nederland betreft". Dat »sterk dalend belang" zou dan zeker blijken uit het feit, dat de betrekkelijke in- en uitvoeren voor Nederland in bedoeld tijdvak, wat de *waarde* betreft, resp. *verzeven-* en *achtvoudigde*? De heer van Kol speelde echter natuurlijk het percentagecijfer als troeven uit in zijn roekeloos spel, dat een groot nederlandsch belang in de waagschaal zou stellen, indien zijne stellingen ingang zouden vinden.

De nederlandsche handelscijfers vertoonen niet het beeld van een reëelen handel. Zooals nog onlangs voor den rotterdamschen handel werd erkend, is daaronder een »groot zij het ook niet het grootste" deel begrepen, dat onder het hoofd »expeditie" valt. In tegenstelling daarmede geven de koloniale invoeren aanleiding tot het bestaan van werkelijke markten voor die producten, terwijl de uitvoeren naar die koloniën in hoofdzaak voortbrengselen zijn der moederlandsche nijverheid, en behoort dus het aandeel der koloniën in den moederlandschen handel tot het kleinere, niet het kleinste, meer waardevolle deel van dien handel.

En wanneer we nu nagaan dat het aandeel van Nederlandsch Indië in den nederlandschen handel volgens de Jaarcijfers voor Nederland voor 1905, een bedrag vertegenwoordigt, gelijk staande met ongeveer 83 gulden per hoofd der bevolking van ons land, d. i. een bedrag als voor vijftig jaren ongeveer de geheele handel van Nederland uitwees, dan kan ons oordeel omtrent de uitspraak van den heer van Kol slechts luiden — — onzin!

Ter illustratie van de waarde van dit bedrag van 83 gld. per hoofd der bevolking laten we hieronder de handelscijfers van eenige der voornaamste landen volgen, die het fortuintje missen van onzen zij het ook te waardeeren toch minder waardevollen expeditie-handel.

Vereenigde Staten 1903—1906, 1226 millioen dollars in —, 1718 millioen, uit (ook al zoo'n «hopeloos actieve» balans en wat is dat land dan ook ten achter!); 76 millioen inwoners; 97 gulden per hoofd der bevolking.

Duitschland 1905, 7128 millioen mark in, 5731 millioen mark uit; 60 millioen inwoners; 123 gulden per hoofd der bevolking.

Oostenrijk-Hongarije 1905, 2146 millioen kronen in, 2243 millioen uit; 45 millioen inwoners; 59 gulden per hoofd der bevolking.

Engeland 1905, 565 millioen ponden sterling in, 407 millioen uit; 41 millioen inwoners; 284 gulden per hoofd der bevolking.

Frankrijk, 1905, 4673 millioen franken in, 4761 millioen uit, 39 millioen inwoners; 242 gulden per hoofd der bevolking.

Japan, 1905, 488 millien yens in, 321 millioen yens uit, 46 millioen inwoners; 22 gulden per hoofd der bevolking.

Italië, 1905, 2078 millioen lires in, 1707 millioen uit; 32 millioen inwoners; 59 gulden per hoofd der bevolking.

Genoeg niet waar om aan te toonen dat een «land van herkomst en bestemming», dat aan Nederland een reëelen handel verzekert van 83 gld. per hoofd der bevolking uit handelsoogpunt meer consideratie verdient dan het van de zijde van den heer van Kol ten deel viel.

Genoeg ook om aan te toonen dat Nederlandsch-Indië voor Nederland, wat de Engelschen zouden noemen, een waardevollen *asset*, ook uit handels oogpunt uitmaken, waarvoor het waard is iets te gevoelen en zoo noodig ook zijne offers te brengen, zij het ook dat eigen sociale minder dringende nooden, waarvoor men zich bezorgd schijnt te maken, daarvoor eene wijle zouden moeten achterstaan.

Het koloniaal belang is en blijft een moederlandsch belang.

Pers-kroniek.

INHOUD: De Nieuwe Rotterdamsche Courant *over het recht van vereeniging en vergadering in Nederlandsch-Indië. — Een schrijven van den heer C. v. d. Pol tot de redactie van* Het Volk *gericht over het „beulswerk" van kapitein Cristoffel — Opmerking der redactie hieromtrent.*

Over het recht van vereeniging en vergadering in Nederlandsch-Indië geeft de Nieuwe Rotterdamsche Courant een hoofdartikel.

„Toen minister Fock, zegt het blad, in het begin van dit jaar zijne wetsontwerpen ter erkenning van de rechtspersoonlijkheid van Indië bekend maakte, trof het velen met ons, dat bij die emancipatie art. 111 R. R. behouden zou blijven. Hoe kan de regeering, vroeg men, openbare behandeling van alles wat de begrooting betreft in Indië en voorlichting van de Staten-Generaal uit Indië tot haar recht laten komen, als zij het volstrekte verbod handhaaft om staatkundige aangelegenheden in vereenigingen en vergaderingen te bespreken?

De regeering heeft nog geen gelegenheid gevonden om haar inzicht nader bekend te maken, en de Tweede Kamer heeft zich over de quaestie nog niet laten hooren. Ondertusschen hebben de ingezetenen van Indië echter eene gelegenheid aangegrepen om zelf met meer klem op de oplossing aan te dringen.

Het aan het hoofd van dit opstel vermelde art. 68c is door minister Idenburg in het Reg. Regl. ingelascht. In 1908 zullen voor het eerst verkiezingen voor (de minderheid in) de plaatselijke raden plaats hebben; ter regeling daarvan is een ontwerp-kiesordonnantie openbaar gemaakt. Indië kan zich nu dus vermeien in het aan de orde stellen van gemeentelijke politiek.

Van den zoo voorzichtig toegemeten lepel vrijheid heeft Semarang het eerst durven proeven, nog voorzichtiger bij het gebruik dan het voorschrift bedoeld heeft, maar toch het voorbeeld gevend om te drinken uit de tot nu toe met „vergift" gemerkte flesch. Slechts even waagde men het van de gelegenheid gebruik te maken, om uit te spreken, dat men zich gaarne het vocht met wat guller teugen toegedacht zou zien.

Den 23en Juni kwamen zoowel te Buitenzorg als te Batavia vergaderingen bijeen, overeenkomstig art. 68 c.

Niettegenstaande die te Buitenzorg voor de overgroote meerderheid uit ambtenaren bestond, vond het ontwerp-kiesordonnantie toch scherpe critiek. De uitsluiting van vrouwen, van niet-Europeanen, het nemen van den census tot maatstaf werden gegispt. Zoo werd de wig der politieke beraadslagingen ook hier even gedreven in de door 68 c in art. 111 gebrachte scheur. Ten slotte werd een comité gekozen ter voorbereiding van de definitieve oprichting van een kiesvereeniging.

Krasser dan het ondeugend even over de grens wippen te Buitenzorg werd de uiting te Batavia.

Reeds bij den inzet klaagde de leider, mr. Thomas, erover, dat hij eigenlijk in zake kiesrecht niet kon zeggen wat hij wilde en deelde hij mede, dat de Indische Bond een rekest aan de Koningin zou richten om opheffing van art. 111 te vragen. In afwachting had men zich tot de verkiezingsquaestie der gemeenteraden te bepalen. De vergadering ging echter eene andere richting uit; zij werd één verbolgen protest tegen het verbod van vereenigen en vergaderen over politieke onderwerpen. Zij sprak bij mo-



tie „de wenschelijkheid uit om zich van deze verkiezingen te onthouden, zoolang het onbeperkt recht van publieke vergadering of vereeniging niet bij de wet is toegestaan." Zij gaf ook gehoor aan het voorstel om, tegen art. 111 in, te vergaderen over dit artikel zelf, na aankondiging daarvan in het openbaar. De Indische regeering zou dit dan moeten beletten of toelaten. In het eerste geval zou verkregen zijn een daad, om verder protest op te bouwen, in het laatste geval de erkenning van het onhoudbare van het voorschrift door de regeering zelf. De bijeengekomenen gingen in zoover met dit denkbeeld mede, dat zij de vergadering van den Indischen Bond eerst lieten sluiten, en daarna instemden met de vorming van een comité, bestaande uit de heeren mr. Thomas, Staverman, den Hartog, Bijvoet en Wybrands, dat zal hebben aan te sturen op een protestvergadering tegen art. 111.

Is van deze betooging verder iets gekomen? Wellicht zullen de gemoederen wat bedaard zijn, zal de opwinding wat uitgewerkt zijn, zal men gemerkt hebben dat 60 volijverige mannen niet in voldoende mate de publieke opinie weergeven of beheerschen om een indruk makende onthouding te kunnen decreteeren, en zal men ingezien hebben hoe door dergelijk handelen, door eischen van **onbeperkt** recht, door het gebruiken van onwettige middelen, door het misbruiken van de ter nauwernood verleende vrijheid van art. 68 c, de protesthelden wel in een schitterende aureool geplaatst kunnen worden, maar tevens gehandeld zou worden tegen het belang van de zaak in.

De regeering toont overigens in den laatsten tijd, zoowel in Nederland als in Indië, veel aandacht te geven aan de verbetering van de toestanden; de ontwerpen tot het verleenen van rechtspersoonlijkheid aan Indië zijn daarvan nieuwe bewijzen. Daarin zijn leemten, één daarvan is het behouden van artikel 111. Maar de ontwerpen moeten op den weg naar het Staatsblad nog een heele wordingsgeschiedenis doorloopen; evenals van vele zijden bedenkingen tegen die leemte geopperd zijn, is met zekerheid te verwachten, dat uit de Kamer stemmen krachtig voor de afschaffing zullen opgaan, want ook de Tweede Kamer geeft in den laatsten tijd gaarne aandacht aan Indië's belang. Dan zal blijken wat de regeering met artikel 111 voor heeft, en in hoever zij c. q. tot betere inzichten te brengen is. Mocht zij niet dadelijk genegen zijn tot wijziging van het artikel, dan moet de taak van hen, die dit willen bestrijden, vooral niet bezwaard worden door onhandigheden van te heet gebakerde voorstanders in Indië, die vergeten hoe het artikel juist in het regeeringsreglement gekomen is door een soortgelijke betooging in Mei 1848.

Ter voorlichting en aansporing van regeering en volksvertegenwoordiging kunnen de uitingen in de Indische pers en in de kiesvergaderingen gunstig medewerken, ook rekesten en monster-petities kunnen van nut zijn, maar daarbij is geen grooter dapperheid meer noodig dan de wet veroorlooft. De quaestie brandt; het is slechts zaak, zooveel mogelijk vatbare brandstof bij te brengen; daartoe wekke men op. Dit is de weg, die kans geeft op spoedig bereiken van het gewilde doel."

Ten lotte schrijft het orgaan:

„Die belangstelling spreekt zich thans opnieuw uit; Indië heeft gretig gebruikt gemaakt van de kier, waarop de deur van het politieke leven is gezet, om dadelijk naar binnen te roepen, dat het meer verlangt, dat het op meer recht heeft. Niet de vergaderingen, die met de beste bedoeling belegd zijn, niet de vereenigingen, die over de politieke vraagstukken van den dag willen overleggen, moeten geweerd worden, maar alleen moet gewaakt worden, dat geen gevaar kan ontstaan voor het algemeen belang of de openbare orde. Recht moet regel, verbod uitzondering worden.

Door hetgeen in 1903, in art. 68 c, gegeven is, is het beginsel door de regeering zelf aangevochten en is door haar een bres gemaakt in het vermolmd stelsel. Zij zal wel niet ongenegen zijn over verder omverhalen ervan in overleg te treden, al is het initiatief daartoe ditmaal niet van haar uitgegaan."

* * *

Met genoegen zullen velen onzer lezers kennis nemen van een schrijven van den heer C. v. d. Pol onder het opschrift „geen beul" tot het sociaal-democratische orgaan **het Volk** gericht.

„De beul van Indië" zoo schrijft de heer v. d. Pol, noemt gij den indischen kapitein Christoffel in **Het Volk** van 23 Juli j.l.

In de politieke en krijgsgeschiedenis van Ned.-Indië, die — ik erken het gaarne — vrijwel een **chronique scandaleuse** is, en die ik in 't algemeen en in vele bijzonderheden niet zal verdedigen, vind ik echter niets, dat aanleiding kan zijn om Christoffel een beul te noemen, veeleer het tegendeel. Ik meen te mogen beweren zeer goed op de hoogte te zijn van Christoffels optreden op Atjehs Noordkust, van zijn aandeel in de Gajoeexcursies in 1904, van zijn optreden in het Bandjermassinsche tegenover den den pretendent, in Celebes tegenover den vluchtenden radja van Gowa, en ten laatste van de wijze waarop hij uitvoerde de opdracht het befaamde bataksche hoofd Si Singa Maharadja gevangen te nemen of onschadelijk te maken. Bij al deze feiten is juist het opmerkelijke, hoe ieder lichtzinnig bloedstorten werd vermeden. Christoffel is dus wel een der minst afstootende figuren in de Indische krijgsgeschiedenis.

Gerust mag dan ook worden beweerd, dat, telde het koloniale leger veel officieren en onderofficieren in den trant van Christoffel, menige bloedige excursie zou worden voorkomen. Doch het zijn juist de soepluitenantjes, die, in Atjeh en elders op het oorlogspad gezonden, door hun onoordeelkundig en barbaarsch optreden het werk van mannen als Christoffel afbreken en daar het chronisch verzet en zijn bloedige gevolgen veroorzaken. Deze lieden, voor het grootste deel wanhopig bedorven door een schoolsche opleiding waaraan ieder begrip van gezonde paedagogie te eenenmale vreemd is, opgepropt met dwaze chauvinistische denkbeelden en rassen-vooroordeel, wien gewoonlijk de kennis en het gevoel van het hoogmenschelijke jegens „die bruine sloebers" ontbreekt, die zóó prat gaan op hun stand en officiers-eer, dat zij meenen zoowel jegens hun ondergeschikten als jegens de ongelukkige bevolkingen zich het allerergste te mogen veroorloven, — zulken zijn de beulen van Indië.

Doch Christoffel is juist een der weinige figuren die het volle licht werpen op de rotte toestanden, die proefondervindelijk aantoonen, hoe het anders en beter kan. En als wij sociaaldemocraten straks zoo sterk zijn, dat wij zullen geroepen worden om den kolonialen Augiusstal uit te bezemen, dan zullen wij menschen gelijk dien „beul" broodnoodig hebben. Want zonder zulken komen wij niet tot een praktische liquidatie. De haat die velen zijner collega's hem toedragen en het vertrouwen dat hij bij hoofden en bevolking van een groot deel van het Telok-Seumaweesche wist in te boezemen — zelfs reeds als onderluitenant — hebben genoeg bewezen, dat Christoffel in andere en betere dingen bedreven is dan in het „slachten", waarin juist anderen al te eenzijdig zijn geoefend.

Ten onrechte stelt gij het dan ook voor, alsof het in Indië gewoonte is geworden „om, wanneer er weer een landstreek te „pacificeeren" valt, d.w.z. wanneer de nederlandsche vlag wat steviger aan den gammelen vlaggestok gespijkerd moet worden," er Christoffel op af te sturen. Geen van de hem verstrekte opdrachten had tot dusver eenige pacifatie ten doel; doch de wijze waarop hij zonder groote offers in bloed en geld te vergen verschillende door anderen niet te bereiken hoofden — dan toch geen van allen zulke ideale menschen, die wij ons om hen behoeven warm te maken! — wist te onderwerpen of onschadelijk te maken, had meermalen een volkomen pacificatie van een streek tot gevolg.

Op Flores zal Christoffel echter een opdracht van wijdere strekking uitvoeren, en wij mogen ons verheugen, dat dit juist aan hèm en niet aan een ander — die allicht volgens de „regelen der kunst" zou te werk gaan — is toevertrouwd. Want gij vraagt wel of het niet „veel beter zou zijn goede en verstandige burgerlijke ambtenaren" voor Flores te nemen; doch het moet u toch bekend wezen, hoe dezen bij het binnenlandsch bestuur even dun gezaaid zijn als de Christoffel's bij het officierskorps. De bestuursambtenaren, die het toch ook niet afkunnen zonder soldaten of pradjoerits, zijn meestal even erge, ja soms erger bloedhonden dan onze sabreurs."

Hierbij maakt de redactie van het **Volk** de volgende fraaie bemerking:

„In onze oogen is elke officier in Indië, die onze imperialistische politiek dient, een werktuig van het geweld. Welke taktiek Christoffel volgt bij zijn vervolging van inlandsche hoofden, doet niets ter zake."

Oost-Indische Berichten.

Toestanden te Merauke. "De afgeloopen vier weken zijn voor Merauke niet zonder „evenementen" voorbijgegaan, meldt men vandaar aan de *Locomotief*. Evenementen kunnen te dezer plaatse in vier vaste rubrieken worden ingedeeld, n. l.: ontvluchten van gevangenen, vermoorden van ingezetenen, rampassen van goederen, verbranden van coprah.

Bij het lossen van de Mei-boot werd door de dwangarbeiders weer eens in ergerlijke mate van de geloste goederen gestolen, maar dank zij het tijdig ingrijpen van den controleur, kwam ditmaal het gestolene terecht en werden de schuldigen gestraft, o. a. met het intrekken van eenige vrije Zondagen. Dit bleek hun te machtig, want den Zondag daarop, den 19en Mei, verdwenen twee chineesche ploegen met hun mandoers, totaal 15 dwangarbeiders. Ongeveer de helft hiervan, op welke de bovengenoemde straf was toegepast, liep eenvoudig om één uur met de passagierende ketting beren de gevangenis uit; hetgeen hier meer vertoond is!

Den 20en Mei kwam een prauw binnen van Makalien en omstreken met vijf en twintig vluchtelingen, waaronder eenige chineesche vrouwen en vijf kinderen; een der Chineezen had een pijlschot door den arm. Zij brachten het bericht van het snellen van twee maleische handelaars te Sangasch, wier goederen en coprah ter waarde van ± ƒ400 verloren gingen.

In die buurt werd weder een sterk vijandige houding van de Kaja-Kajas gerapporteerd, zoo zelfs, dat de meeste vluchtelingen hun hebben en houden in den steek hebben moeten laten, hetgeen het totaal verlies op ca ƒ2000 bracht.

Hierop werden een zestal pradjoerits per zeilprauw uitgezonden, met resultaat, dat de goederen van de handelaars, die zich hadden weten staande te houden, gered werden.

In het vijfjarig bestaan van Merauke is dit de **tweede** keer geweest, dat de Kompanie een paar mannetjes afstaat om handelaars te beschermen.

De „toa-keys" ter plaatse hebben zich nu tot den gouverneur generaal gewend, met een verzoekschrift om bescherming van hun „kaki dagang". In aanmerking genomen de verliezen, die zij reeds aan menschenlevens en financieel geleden hebben, kan men waarlijk niet zeggen, dat zij te haastig tot dezen stap zijn overgegaan.

Sedert een acht dagen loopt het gerucht, dat de vijftien ontvluchte chineesche dwangarbeiders op hun weg naar de engelsche grens bij Borien zijn afgemaakt. De ongelukkigen hebben hun vrijen Zondag duur moeten bekoopen, maar deze executie bespaart het gouvernement den last, ten derden male bij de Engelschen om uitlevering van ontvluchte gevangenen te moeten aankloppen.

Traktementsverhooging in zicht. Naar wij vernemen is een voorstel aanhangig gemaakt, om de traktementen der secretarissen bij de departementen van algemeen bestuur, die thans zijn vastgesteld, — na de in 1875 ingevoerde gelijkmaking — op ƒ800, met vier tweejaarlijksche verhoogingen van ƒ50, te brengen op ƒ1000 met ƒ1200 tot maximum. (*Javabode*).

Goede vooruitzichten. De gouvernementskoffie tuinen in het Malangsche staan er, volgens een correspontent der *Locomotief*, op het oogenblik uitstekend voor en beloven een heel wat beteren oogst dan 't vorige jaar.

Ook op de particuliere ondernemingen laat het zich goed aanzien, mits we minstens een paar weken aan een droogte houden.

Voor de Liberia en Robusta is dit minder noodig, maar de Java-koffie is een teere juffer en van de „Java" moeten de meeste perceelen het nog maar hebben.

Het Onrustige Bendoengan. Uit Kediri schrijft men aan de **Loc.**:

„Geruchten liepen in de laatste dagen hier en elders als zou er te Bendoengan weer iets broeien, waarom ik mij op onderzoek begaf naar die dessa.

Te Kertosono vond ik alles rustig, ook daar was het gerucht verspreid, doch men hechtte er weinig of geen geloof aan.

Te Barong zag ik de bevolking druk aan den arbeid nl. aan het padisnijden of werk verrichten voor de suikerfabriek aldaar, die druk aan het malen is; merkte er niets verdachts of ongewoons op.

Te Bendoengan trof het mij al dadelijk dat er zooveel politie op de been was, vooral in de nabijheid van Dermodjojo's woning, waarvan sedert plattegrondsteekeningen vervaardigd zijn, zeker om te dienen bij de berechting van de zaak der personen die vermoed worden op de een of andere wijze medeplichtig geweest te zijn aan het Barong opstootje.

Een der inlandsche ambtenaren verklaarde mij de aanwezigheid van zooveel politie hier en daar; volgens hem zitten verscheidene mannen van Bendoengan in preventieve hechtenis te Ngandjoek, verdacht van deelgenomen te hebben aan het vroegere opstootje, de vrouwen zijn dus alleen te huis en daarom is de politie nu verstrekt en gewapend om zooveel mogelijk have en goed van de gearresteerden te beschermen tegen roof of plundering.

Overigens zei de inlandsche ambtenaar dat het niet kwaad is om in den eersten tijd veel politie te Bendoengan te posteeren, vermits de gemoederen daar nog niet bedaard zijn en sedert onder de bevolking gepredikt wordt dat Dermodjojo niet dood is, dat hij wel is waar door de kogels onzer soldaten gevallen is, maar dat hij leeft, onzichtbaar voor een ieder en een elk die zijn zaak dient, een hoogere ingeving zou deelachtig worden.

Dermodjojo heeft naar ik hier en daar informeerde zich veel vijanden gemaakt, niet het minst onder de santris van Waroedjajeng, want dezen waren op den goeroe van Bendoengan en zijn aanhangers naijverig, maar Dermodjojo had ook vrienden, menschen die zich partij voor hem stelden en die hem nu nog vereeren, en onder hen zou er één zijn die nu heimelijk bijeenkomsten zou houden en waaraan gewapende personen zouden deelnemen.

Met welke bedoelingen die vergaderingen plaats hebben, wordt niet gezegd, vermoedelijk wordt beoogd wraakneming van de zijde der aanhangers van Dermodjojo op zijn vijanden en op hen die hem ten val brachten. Een feit is dat een der politiebeambten die zich verdienstelijk gemaakt heeft bij de Bendoengan affaire onlangs op zekeren avond verraderlijk werd aangevallen en zwaar verwond, zijnde omtrent het gebeurde tot heden niet het minste licht verkregen.

Een feit is ook dat een dezer dagen in het Kertosonosche nl. niet ver van Bendoengan door de politie een paar inlanders zijn aangehouden omdat zij geweren en patronen vervoerden; zij weigerden bij aanhouding eenige mededeelingen te doen.

Zonder nu juist te willen alarmeeren meen ik evenwel te moeten aanbevelen de grootste waakzaamheid met betrekking tot Bendoengan, en het is dus zeer goed van het bestuur gehandeld om daar een flinke politiemacht op de been te houden."

Voetbalsport in het leger. In de **Javabode** werd met ingenomenheid melding gemaakt van een circulaire van generaal Christan, chef van het wapen der infanterie, gedagteekend van den 1en Mei, waarin het noodige werd gezegd om voorgoed te breken met het dwaalbegrip, dat beoefening van sport, door

officieren en soldaten gezamenlijk, schadelijk zou kunnen zijn aan de handhaving der krijgstucht.

Maar bij die circulaire alleen heeft de generaal terecht gemeend het niet te moeten laten. Om te voetballen heeft men voetballen noodig en andere kosten te maken en het zou niet aangaan deze kosten te eischen van de medespelende officieren. Vandaar dat een voorstel door hem is ingediend om per compagnie of detachement van 100 man *f* 25 per jaar beschikbaar te stellen voor sportbenoodigheden; voor het resteerende deel van 1907 is *f* 15 aangevraagd.

De legercommandant is met dit voorstel medegegaan, zoodat nu nog slechts de sanctie der regeering wordt vereischt om de sport in het leger flink op de beenen te zetten.

Onze soldaten, met name de europeesche, hebben hier zoo weinig afleiding van de goede soort, dat het waarlijk alle lof verdient, wanneer van hoogerhand gepoogd wordt in dit gemis te voorzien.

Meer opleidingsscholen voor inlandsche ambtenaren. Gelijk bekend is, bestaan op drie plaatsen op Java, te Bandoeng, Magelang en Probolinggo, scholen voor zonen van inlandsche hoofden en andere aanzienlijke inlanders, sedert 1900 genaamd „opleidingsscholen voor inlandsche ambtenaren," waarvan het aantal leerlingen is vastgesteld op respectievelijk 72, 70 en 70. Bovendien zijn op elk dier scholen nog eenige leerlingen met buitengewonen aanleg toegelaten, te Bandoeng 5 (drie uit de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo en twee uit de residentie Batavia), te Magelang eveneens 5 (drie uit Soerakarta en twee uit Djokjakarta) en te Probolinggo 2 uit de residentie Bali en Lombok. Om te worden toegelaten, mogen de candidaten hun 17de levensjaar niet zijn ingetreden en moeten zij de 2e afdeeling der middelste klasse eener europeesche lagere school hebben doorloopen, dan wel bewijzen een daarmede gelijkstaande ontwikkeling te hebben bereikt.

Het onderwijzend personeel bestaat uit 1 leeraar in de rechtswetenschap, 3 europeesche onderwijzers, waarvan twee de akte van hoofdonderwijzer moeten bezitten en een fungeert als directeur; verder inlandsche onderwijzers voor het maleisch en voor de landstaal of -talen, een teekenonderwijzer en een onderwijzer voor het landmeten, bijgestaan door een mantri van het kadaster.

De scholen zijn verdeeld in twee afdeelingen, respectievelijk met drie en twee cursusjaren. In de eerste afdeeling wordt onderricht gegeven in het nederlandsch, maleisch, de landstaal of -talen, aardrijkskunde, geschiedenis van Nederlandsch-Indië, beginselen van de kennis der natuur, rekenkunde, vormleer en meetkunde, beginselen der landmeetkunde en handteekenen.

Het leerplan der tweede afdeeling omvat, de beginselen der rechtswetenschap, het staats- en administratief recht van Nederlandsch-Indië, de beginselen der staathuishoudkunde, landmeten en waterpassen, lijnen kaartteekenen, terwijl voorts eenig onderwijs wordt gegeven in eenvoudige huiselijke boekhouding.

Als voermiddel van het onderwijs wordt natuurlijk van de nederlandsche taal gebruik gemaakt.

Dat de jongelieden, die den vijfjarigen cursus met goed gevolg hebben doorloopen, over het algemeen uitstekende elementen beloven te worden van het inlandsch ambtenaarskorps, behoeft wel geen betoog; jammer is het, dat het aantal personen, dat jaarlijks het eindexamen aflegt, zoo betrekkelijk gering is (varieerend tusschen 15 en 25).

Hoewel de stand der geldmiddelen het niet toelaat om in elk gewest van Java, zij het slechts één school van den voormelden aard op te richten, is het met groote instemming dat wij melding maken van het feit, dat, na langdurige gedachtenwisseling tusschen de betrokken autoriteiten, besloten is nog het volgend jaar op een drietal, door den gouverneur-generaal nader te bepalen plaatsen op Java, eveneens op leidingsscholen te stichten.

Verder zullen aan de drie bestaande inrichtingen van dien aard voorbereidende tweejarige cursussen worden toegevoegd.

Het lijdt geen twijfel, dat de minister niet zal aarzelen om ten deze met de indische regeering mede te werken, daar het hier een zaak van de meeste urgentie betreft, die bovendien geheel in de lijn ligt van Mr. Fock's sympathieën. (J a v a b o d e).

Een lumineus idee. Door den assistent-resident voor de politie te Semarang, den heer L. R. Priester, zal een voorstel worden ingediend aan de regeering tot afschaffing van de schutterij. De contributie der schutterplichtigen zal dan gedeeltelijk dienen ter versterking van politie.

Aldus wordt van den 28en Juni aan de N i e u w e S o e r. C r t. geseind.

Als het waar is, staat de heer Priester voor niets.

De diefstal te Djokja. De correspondent van de N. S o e r a b. C r t. zendt een heel relaas aangaande deze kwestie aan zijn blad. Het volgende is er aan ontleend:

's Lands kas wordt van 's middags zes tot des ochtends vijf uur bewaakt door een schildwacht van het bataljon en wanneer 's ochtends om vijf uur de laatste schildwacht inrukt, moet een politieoppasser van den assistent-resident van Mataram het gebouw van den inrukkenden schildwacht overnemen, welke politieoppasser 's nachts het assistent-residentiekantoor bewaakt. Deze politieoppasser is er doorgaans niet en was er ook Zondagochtend niet, zoodat de laatste schildwacht is ingerukt, zonder aan iemand het gebouw te hebben kunnen overgeven.

Nadat de diefstal door een oppasser was ontdekt, werd een onderzoek ingesteld. Men vond het massieve slot van de ijzeren deur, die toegang tot de geldkamer geeft, geforceerd. De daar achter staande houten deur was ook geforceerd, evenals de weer daarachter zijnde ijzeren traliedeur. Van drie ijzeren geldkisten, die naast elkaar staan, was de grootste, waarin plus minus *f* 60.000 lagen, zwaar beschadigd, doch gelukkig nog niet geopend. De middelste kist was ongeschonden, doch van de kleinste kist, was een der hoeken zeer kunstig doorgezaagd en geboord en het slot daardoor geforceerd. De inhoud ad *f* 2000 aan halve-guldenstukken en *f* 900 aan dubbeltjes was buit verklaart. In de geldkamer vond men een kleinen maar solieden koevoet tevens mailpuller, een reusachtig soort blik-opener van een halven meter lengte en wel twee cM. diameter, zooals we die nog nimmer van te voren gezien hebben, eenige boren, zagen (van prachtig staal en nagenoeg nieuw), loopers en een medicijnfleschje, gevuld met een mengsel van spiritus, zeep en olie."

Natuurlijk viel direct de verdenking op de schildwachten, die van Zaterdagmiddag zes tot Zondagochtend vijf uur op post hadden gestaan. Ongeveer een jaar geleden is nl. de fuselier Prugel met een briefje van „houdt hem in de gaten" te Djokja in garnizoen gekomen. Deze fuselier stond in zijn vorig garnizoen onder zware verdenking aldaar iets dergelijks te hebben uitgevoerd wijl men hem Zaterdag-middag had gezien in gezelschap van een burger-meneer, die allesbehalve als puik bij de politie staat genoteerd.

Later zijn de kwade vermoedens, die men op den militair Prugel had, juist gebleken. Het is een buitenkansje, dat men hem zoo spoedig te pakken heeft gekregen.

Geheime chineesche genootschappen op West neo. In aansluiting met hetgeen de J a v a b o d e mededeelde omtrent de per gouvernements-stoomer S n i p door het lid van den raad van Nederlandsch Indië, den heer F. A. Liefrinck, ondernomen reis naar de Westerafdeeling van Borneo, zijn wij thans in staat gesteld te berichten, dat die zending inderdaad verband houdt, gelijk trouwens vermoed werd, met gevaren, die geducht worden van de geheime chineesche genootschappen in dat gewest, welke in stilte zich voortdurend uitbreiden en den resident aanleiding hebben gegeven om een aantal personen in het belang van de openbare rust en orde voor verwijdering uit zijne residentie in aanmerking te brengen.

Zonder dat meerdere zekerheid verkregen is, dat inderdaad aanleiding bestaat om voor rustverstoring beducht te zijn en dat de bij het bestuur onder verdenking staande personen dat doel beoogen, meende de regeering niet tot den voorgestelden ingrijpenden maatregel te moeten overgaan.

Wij herinneren er aan, dat onlangs eene ordonnantie is vastgesteld, waarbij de deelneming aan vereenigingen van den voorschreven aard strafbaar is gesteld.

Het gevecht bij Garoenga in het landschap Kassa op den 26sten April 1907. Naar aanleiding van spionnenberichten, die luidden, dat Andi Noni met ± 70 volgelingen, voorzien van ± 50 achterlaadgeweren en ruimschoots voorzien van munitie, zich sedert eenige maanden schuilhield in de bosschen ten Oosten van Garoega (Kassa), zoo schrijft men ons uit Makassar, vertrok onderluitenant Schouten, die in opdracht had het opsporen en onschadelijk maken van vijandelijke benden in het gebied ten Zuiden van Letta en ten Noorden van de Sadangrivier, met 3 brigades maréchaussées daarheen.

Om 8½ uur n.m. van den 25en April afgemarcheerd van Batoelappa, langs een grooten omweg, bewoonde oorden vermijdend, werd om 2 uur v.m. van den 26en April buiten den kampong Beladjing ¼ uur halt gehouden en de kampong Garoenga met 4 man verkend; de plaatsen van de verschillende wachtposten, kenbaar aan de aangelegde vuren, werden spoedig opgemerkt en werd de kolonne in een groote boog om het Zuiden en Oosten, de kampong Garoenga ontwijkende, naar den voet van het gebergte geleid. Door het terrein werd in noordelijke richting het pad, dat naar de schuilplaats voerde, opgespoord en daarna gevolgd.

Nadat de eerste heuvelrij was gepasseerd, moest afgedaald worden in een diep ravijn, aan welks overzijde de schuilhut van Andi Noni was gelegen, die over 40 achterladers zou beschikken. Om 3 uur v.m. was de eerste brigade afgedaald; door het ondergaan van de maan was niets meer te onderscheiden, de diepe duisternis was oorzaak, dat vele manschappen naar beneden gleden, daarbij steenen, enz. medesleepende; zoodra één brigade het riviertje in het ravijn was overgetrokken, werd met deze brigade de heuvel beklommen, de beide andere brigades de opdracht gevende, zoo spoedig te volgen.

Voorzichtig werd de top van den heuvel beslopen en getracht van het pad, dat versperd was, afte wijken en de brigade in de breedte te ontwikkelen. Zulks bleek echter onmogelijk, daar het pad over een rug leidde en aan weerszijden zich zware hellingen bevonden.

± 20 pas van den top gekomen, klonk beneden in het ravijn een sterk geraas, veroorzaakt door den val van een, met een blik verbandmiddelen beladen dwangarbeider. Onmiddellijk daarop klonk van den top een zacht gefluit, waarop zoo snel mogelijk den top nog eenige passen werd genaderd en een salvo werd afgegeven. Op hetzelfde oogenblik werd van den top een hevig geweervuur ontvangen, waardoor al dadelijk de europeesche sergeant Maaskant, alg. st. no. 40238, de amboineesche maréchaussée Ruus, alg. st. no. 69671 en de amboineesche maréchaussée Sumendap, alg. st. no. 74039 sneuvelden en de amboineesche maréchaussée Kalalo, alg. st. no. 47394, zwaar en de amboineesche maréchaussée Pattiwael, alg. st. no. 70884, licht gewond werd.

Door onmiddellijk te attaqueeren gelukte het de nog standhoudende vijanden onschadelijk te maken; hierbij sneuvelde nog de amboineesche marechaussée Tulandi, alg. st. no. 68420 en werd de amboineesche maréchaussée Wenas, alg. st. no. 64254, licht gewond.

De overigen, tot de bende behoorende, vluchtten in de richting Balisoe-Rappang.

Aan 's vijands zijde sneuvelden Andi Noni met 20 volgelingen. Buitgemaakt werden 6 repeteer geweren, 3 Beaumont, 2 andere achterladers, 1 voorlader en 1400 Beaumont-patronen.

Den 27en April, één dag na de overvalling, meldden zich bij den civielen gezaghebber te Rappang: Petana La Tjanri, La Takalawe, Anré Goeroe La Tafare en La Takan (onderbendehoofden van Andi Noni), te zamen inleverende 22 achterlaadgeweren, terwijl den 4en Mei d.a.v. nabij Naroenga nog werden achterhaald 1 Winchester repeteer geweer, 1 Winchester repeteer karabijn, 2 Beaumont, 3 andere achterladers, benevens ruim 500 Beaumont patronen.

Een belangwekkende tournée. De heer J. van Weert, resident der Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, keerde den 23en Juni van een drieweeksche inspectiereis te Bandjermasin terug. Nauwelijks een maand geleden de Kapoeas- en Kahajanstreek bezocht hebbende, gold het ditmaal een bezoek aan de Tabalong- en Doesoenlanden, de streken waar nog geen jaar geleden de troepen het vuur moesten openen op de opgehitste bevolking, door nog enkele van de Pegoestian overgebleven familieleden tot opstand tegen het gouvernement verlokt.

Naar het B a n d j. N w s b l. verneemt, is de rust in die streken thans geheel teruggekeerd en kon de inspectie tot de Borneo Caoutchouc Maatschappij Hajoep zonder eenige voorzorgen voortgezet worden. Op die onderneming werd een dag verwijld, speciaal tot opheffing van eenige bezwaren, voortspruitende uit naar men het blad mededeelde, zich voorgedaan hebbende misverstanden ten opzichte der inlandsche bevolking en hare karbouwen. Van Tandjong werd via Kloewa de reis over land voortgezet, deels per wagen, deels te voet tot Tamionglajang, de zendingspost van het Rijnsche genootschap in het district Oost Doeson. Aldaar was de resident in de gelegenheid, veel goeds tot stand te brengen. In dat arme land toch liggen eenige moerassen, die volgens den zendelingleeraar tot natte rijstvelden bewerkt kunnen worden en alzoo eenig bestaan voor de arme bevolking in de toekomst kunnen opleveren: ongeveer 400 bouws grond kunnen voorloopig daar geïrrigeerd worden, en slaagt de proef dan komen andere complexen grond daarvoor in aanmerking. De resident, deze aangelegenheid met het plaatselijk bestuur besprekende, beloofde zijne medewerking tot totstandkoming van het plan door de verstrekking van een decauvillespoor met wagentjes voor het grondverzet. Door die toezegging is de zaak reeds half gewonnen.

Van Tamionglajang uit houden de berijdbare goede wegen op en werd de reis voortgezet te voet door eene streek van ukal alang alang over eene lengte van 12 palen, een allesbehalve aangenaam tochtje, waarvoor een adspirant-controleur op Java de neus zoude optrekken. Te Dajoe was de waterscheiding tusschen Tabalong en Barito bereikt en ging het verder in een klein prauwtje door het ondergeloopen bosch, de bronnen van de Karouwrivier, welke stroom geheel werd afgezakt tot aan de Barito toe, alwaar de V o o r w a a r t s voor het bereizen der Doesoenlanden reeds te wachten lag.

De bestuursplaatsen Boentok, Moeara Teweh en Poeroek Tjahoe werden aangedaan en wijders nog een aantal andere kampoengs, zoodat de resident zich persoonlijk kon overtuigen van de netheid en reinheid die vroeger in die half dajaksche streken zeer veel te wenschen overliet.

Ook de groote kampongs boven Poeroek Tjahoe werden bezocht. Veiligheid heerschte blijkbaar overal, waar 1½ jaar geleden nog elke gouvernementsstoomer van de wal uit beschoten werd.

Het blad vernam nog, dat de resident met eene oude gewoonte gebroken heeft: uit principe toch verkiest hij zijne eigen huishouding te voeren, in stede van op kosten van zijne ambtenaren te logeeren in hunne woningen.

West-Indische Berichten.

Suriname. Uit de Memorie van Antwoord van den gouverneur op het voorloopig verslag van de Commissie van rapporteurs betreffende de ontwerp-verordening tot wijziging van de bepalingen omtrent de heffing van invoerrecht op eenige artikelen, blijkt

dat de gouverneur in hoofdzaak medegaat met de voorstellen der Staten op zijn ontwerp. Wel stelt hij zich blijkbaar niet veel voor van de verhooging van het invoerrecht en accijns op gedistilleerd met het oog op te verwachten smokkelarij enzoovoort, waardoor de uitkomst uit geldelijk oogpunt niet aan de verwachting zou beantwoorden, doch houdt hij zich overtuigd, dat zoo dan langs anderen weg naar het tekort komende zal moeten worden gezocht de Koloniale Staten bereid zullen gevonden worden om daartoe mede te werken. Aardappelen, boter, bouwmaterialen, enzoovoort, eerst onder de verhooging begrepen zijn daar nu van uitgezonderd, zoodat de boterhandelaar, die onlangs een adres inzond om wijziging met het oog op de verpakking weer rustig zijn blikken-voorraad kan gebruiken.

Naar aanleiding van dit ontwerp schreef de Nieuwe Surinaamsche:

„Zal de verordening tot verscherping der invoerrechten" — schrijft men ons — „nog dit jaar in werking treden, niettegenstaande het een deel van de Begrooting voor 1908 uitmaakt, dus met primo Januari 1908 in werking diende te treden, dan zal daarmede aan verschillende kooplieden — die zich, sedert begin van dit jaar, contractueel hadden verbonden tot verschillende leveringen, w.o. aan verschillende Gouvernements-inrichtingen, en wel toen er hoegenaamd nog geen sprake was van die verscherping, derhalve hunne prijzen naar het huidige tarief hadden geregeld — groot onrecht, waaraan verliezen gepaard zullen gaan, worden aangedaan. In de vergadering van de kooplieden was daarop gewezen, hoewel tot leedwezen van velen de Koloniale Staten, naar het schijnt, geen regards daarop geslagen hebben. Beleefd en dringend worden zij daartoe alsnog verzocht.

In der tijd werd de firma Dranger & Co. door het Gouvernement schadeloos gesteld op een inschrijving op de levering van steenkolen. Met dit antecedent zouden de kooplieden, dunkt mij, ook aanspraak mogen maken op dezelfde schadeloosstelling, zoo die verordening nog dit jaar in werking treedt."

Omtrent de mijnexploratie Gran-kreek bij de Marowijne schreef Onze West het volgende:

„De mijningenieur C. W. Visser, dezer dagen in de stad teruggekeerd, heeft berichten medegebracht over het hervinden van in 1883 gedeeltelijk bewerkte en het vinden van daaraan aansluitende terreinen in het gebied van de Gran-kreek, waarvan de voorloopige prospectieresultaten niet ongunstig zijn.

De mogelijkheid bestaat, dat hier bewerkbaar terrein van een eenigszins grooter uitgestrektheid en volume wordt afgebakend dan men tot nog toe bij de exploratie van gouvernementswege mocht ontdekken.

Regelmatige prospectie wordt thans nog belemmerd door zware regens, welke in het binnenland nog aanhouden. De resultaten van een meer uitgebreid onderzoek zullen vooralsnog moeten worden afgewacht, alvorens een juist beeld over de waarde van het terrein in kwestie zal kunnen worden gevormd."

Mocht hier werkelijk een goede vondst zijn gedaan, dan is deze toch niet zonder een groot offer gekocht, daar de heer Visser, die naar het scheen gezond en wel te Paramaribo terugkeerde aldra na een ziekte van twee dagen aan zwartwaterkoorts overleed.

De vrees voor gele koorts is nu ook te Paramaribo weer geluwd, daar toch het bericht omtrent het voorkomen dier ziekte te Demerara op een dwaling berustte. Des te beter.

De Ostasiatiske Kompagnie, een deensche maatschappij gaat het bestaan met den Westindischen Maildienst te concurreeren. We lezen daaromtrent in Onze West het volgende:

„Wij vernemen nader, dat de door ons in het vorige nummer van ons blad aangekondigde Nieuwe Stoomvaartverbinding tusschen Europa en Suriname zal worden uitgevoerd door de Deensche Maatschappij „Ostasiatiske Kompagnie."

De dienst is voorloopig een maandelijksche. De in de vaart te brengen schepen zijn vrachtbooten en de reisroute is als volgt:

Rotterdam, Londen, St. Thomas, Antiqua, Barbados, Trinidad, Demerara, Paramaribo. De eerste afvaart heeft ongeveer 24 Juni van Londen plaats met het S.S. St. Jan. De reisduur is vermoedelijk 30—35 dagen. Op grond van deze nadere gegevens gelooven wij niet, dat door het publiek deze reisgelegenheid van Suriname naar Nederland boven de thans bestaande van den K. W. I. M. zal verkozen worden.

Een ernstige concurrentie wordt daardoor den K. W. I. M. dus niet aangedaan en haar hoog passagierstarief van Paramaribo naar Amsterdam zal dus voorloopig wel 200 blijven."

Den 4en Juli ll. kwam het Immigrantenschip Indus met 827 immigranten, w.o. 540 mannen, 215 vrouwen en 72 kinderen te Paramaribo aan, en onmiddellijk moest voor ruim honderd van deze nieuw aangekomenen een plaatsje in het hospitaal worden ingeruimd, zoodat, waar deze instelling eigenlijk reeds meer zieken huisvest dan waartoe zij ingericht is, de chef wel een beetje zal zitten te houden over de vraag, hoe zijn nieuwe logés onder dak te brengen.

„Ons hospitaal, schreef Onze West, dat met de verkregen uitbreiding ± 425 patiënten kan bevatten, huisvest er thans nagenoeg 550. Daar gerekend wordt op nog een vermeerdering van ruim 100 patiënten van het pas met de Indus aangekomen koelietransport, zal het hospitaal dus binnenkort ruim 650 patiënten moeten bergen. De chef, Dr. E. A. Koch, heeft in het tekort aan plaatsruimte voorzien door de ruimte onder het hoofdgebouw, meer dan mansgrootte hoog, van een cementvloer voorzien, aan beide kanten met talrijk van ramen voorziene beschotten dicht te maken; daarin op te slaan twee britsen van 50 M. lengte en alzoo deze ruimte te herscheppen in een ruime luchtige ziekenzaal, waar meer dan 100 zieken zullen kunnen worden opgenomen."

Van Vreemde Koloniën.

Koloniale handel. Naar aanleiding van de toezegging in ons vorig nummer zullen we dan nu beginnen met een vergelijkend overzicht van den handel in vreemde en nederlandsche koloniën. Hieronder volgt een staat, waarin opgenomen zijn in de eerste rubriek de namen, in de tweede de invoeren, in de derde de uitvoeren (beide in duizendtallen guldens), in de vierde het aantal inwoners in duizendtallen, en in de vijfde het aandeel in guldens per hoofd der bevolking der betrokken koloniën in den totalen handel, waaronder voor alle koloniën de gouvernements- in- en uitvoeren wèl, het specie-verkeer niet is begrepen.

1. Engelsche koloniën (1905) 1 £ berekend à 12.

				Gld. ct.
a. Autonome				
Canada	654777	508292	5504	207,59
Australië	460052	682092	4800	237,89
Nieuw-Zeeland	159504	176976	1246	270,—
Kaapkolonie	240012	328884	2409	236,61
Transvaal	185840	273588	1354	346,61
Oranje-Rivier-kolonie	39012	27168	387	171,—
Natal	128088	27288	1108	140,23
New-Foundland	24672	25608	222	226,48
Totaal	1891937	2049896	17130	230,17
b. Britsch-Indië	891768	1316208	295213	7,47
c. Kroonkoloniën en protectoraten				
Ceylon	93186	94133	5604	33,42
Aden & Perim *	39232	34228		
Mauritius	18213	25717	383	114,69
Straits Settl. *	461045	390635	596	1445,93
Gefed. mal. staten	58695	97015	838	185,21
Hongkong *	—	—	—	—
Laboean *	1848	1884	8	466,50
Britsch-Borneo	3618	5341	160	55.93
Serawak	6846	9466	500	34,62
Seychellen	9948	8688	20	931,80
Gambia	3672	3732	90	82,26
Goudkust	24024	16080	1486	26,98
Sierra Leone	8604	5820	1026	14,05
Lagos	11040	14532	} 6400	} 9,27
Zuid-Nigeria	13140	20640		
Noord-Nigeria	(begepen in beide voorg. cijfers)		20000	—
Rhodesia	11424	17656	1350	21,54
Oost-Afrika.	6216	2820	4000	2,25
Centraal-Africa	2642	456	924	3,35
Oeganda	1800	804	1808	1,55
Bermuda	1560	6180	20	387,—
Bahamas	2564	2328	57	85,82
Jamaica	20244	17124	803	46,53
Turks Eilanden	288	288	5	1152,—
Bened. windsche Eilanden	4824	4200	132	68,36
St. Lucia	3252	1212	52	85,84
St. Vincent	262	300	49	11,49
Grenada	3024	3864	68	101,29
Barbados	12828	10322	199	116,39
Trinidad	31548	28548	310	193,89
Br. Guyana	18956	23892	295	143,55
Falkland Eilanden.	600	1512	2	1006,—
Br. Honduras	4344	4608	39	214,76
St. Helena	12	912	3	466,50
Fidji Eilanden	5280	6180	121	94,67
Salomon Eilanden	408	524	140	5,94
Papoea	524	928	?	?
Gilbert Eilanden	240	262	37	13,62
Malta	116832	69328	262	921,58
Gibraltar	—		—	—
Cyprus	4668	5232	246	41,71
Totaal (1)	1006951	937401	47973	38,42
Totaal *a*, *b* en *c*	3790656	4303505	360316	22,46

2. Fransche koloniën (1906) de frank berekend à 0.48.

a. Senegal	25999	17145	8200	5,26
Fransch Guinea	7745	8219	1459	10,95
Ivoorkust	5602	4613	1955	5,12
Dahomey	4083	5046	1000	9,12
Fransch Congo	5364	8673	8500	1,65
Madagaskar	16448	13681	2644	11,39
Mayotte	801	1516	85	27,24
Somalikust *	6709	9731	50	3288,—
Réunion	5603	6023	173	67,20
Guadeloupe	6176	7408	182	74,63
Martinique	8215	9030	207	83,30
St. Pierre & Miquelon *	2497	3421	6	988,—
Fransch Guyana	7483	5039	33	379,45
Fransch Indië *	3170	16017	273	70,28
Indo-China	105929	84910	18926	10,08
Nieuw-Caledonië	5198	4420	52	179,19
Oceanië	1319	1784	31	100,09
Totaal	218341	206676	43776	9,71
b. Algiers			4801	
Tunis	43658	27973	1820	
Totaal (2)				
Totaal *a* & *b*				

3. Duitsche koloniën (1905) de mark berekend à 0.60.

Oost-Afrika	10693	5970	7000	2,38
Kameroen	8080	5589	3500	3,91
Togo	4656	2374	1000	7,03
Zuidwest-Afrika	14179	129	200	71,54
Nieuw-Guinea	1762	861	300	8,54
Karolinen enz.	1520	620	56	38,21
Samoa	2032	1217	33	101,50
Kiaotsjau *	41505	14860	30	1878,83
Totaal	84427	32560	12119	9,66

(1) Exclusief Hongkong en Gibraltar waarvoor ons de gegevens nog ontbraken.

(2) In het volgend nummer zullen wij de hier opengelaten vakken ingevuld weergeven.

4. Portugeesche koloniën de milreis berekend à 2.20.

Macao *	39424	30949	709	55,60
Timor	536	541	88	12,57
Goa *	11919	37138	948	51,84
Mozambique *	16277	36517	2300	22,98
Angola	12095	11182	3800	6,12
San Tomé	5464	11292	42	1565,61
Portug. Guinea	1201	752	170	11,48
Kaap Verd. Eilanden	3883	618	147	30,61
Totaal	90799	129049	8204	26,78

5. Amerikaansche koloniën de dollar berekend à 2.50

Philippijnen	77190	80882	7635	20,70
Porto Rico	41340	45622	953	91,25
	118530	126504	8588	28,76

6. Spaansche koloniën.

Fernando Po	—	—	22	—
Rio Muni	—	—	139	—
Rio de Oro	—	—	130	—
	—	—	291	—

7. Japansche kolonie 1 yen berekend à 1.28.

Formosa	31293	31189	2852	21,55

8. Italiaansche koloniën 1 lire berekend à 0.48.

Erythrea Benadir	} 3733	2766	679	9,55

9. Deensche koloniën.

St. Thomas	—	—	—	—
Groenland	—	—	—	—

10. Belgische? kolonie (1905)

Congo-Staat	12425	32900	± 20000	2,26

Ter vergelijking volgen hier nu de cijfers voor

11. Nederlandsche koloniën (1905).

Nederlandsch Indië	192006	308552	± 40000	12,51
Suriname	6122	5517	75	155,18
Curacao *	3196	960	53	78,40
	201324	314029	40128	12,84

Een toelichting mag bij deze lange cijferreeks wel niet ontbreken.

Tot onzen spijt konden wij de gegevens betreffende de spaansche en deensche koloniën niet bekomen, maar zij leggen door hare onbelangrijkheid zoo weinig gewicht in de schaal dat het gemis alleen om de wille der volledigheid moet worden betreurd.

Zooals de lezer zal hebben opgemerkt, hebben wij een scheiding gemaakt ten aanzien van de fransche en engelsche koloniën tusschen de zoogenaamde *colonies d'exploitation* en de autonome koloniën. In Frankrijk is die scheiding dan ook inderdaad doorgevoerd en wordt onder koloniën alleen verstaan dat deel van de overzeesche bezittingen, hetwelk onder het ministerie van koloniën ressorteert en bestaat uit landen, voor blanke nederzettingen ongeschikt, terwijl Algiers met zijn omstreeks 800.000 blanke inwoners als een voortzetting van Frankrijk over de zee onder het departement van binnenlandsche zaken is gebracht, en Tunis met zijn 200.000 blanke inwoners als protectoraat onder het ministerie van buitenlandsche zaken is gesteld. Waar het geldt de volstrekte waarde der overzeesche bezittingen te beoordeelen en te vergelijken is zulke scheiding natuurlijk niet te maken, en een ieder zal moeten toegeven dat zoolang de banden tusschen moederland en nederzetting blijven bestaan, zulke nederzettingen van oneindig grooter waarde voor het moederland zijn, dat er een afzet vindt zoowel voor overbevolking als overproductie, dan de zoogenaamde exploitatie-koloniën, waar de ontginningsarbeid op zoovele moeilijkheden stuit en dientengevolge slechts langzaam kan voortschrijden. Waar het evenwel geldt, om naar de uitkomsten den op koloniaal gebied geleverden arbeid te beoordeelen, daar kan het slechts in een door idées fixes als dat, hetwelk blijkbaar de gedachten van den heer van Kol volledig beheerscht, beneveld brein opkomen om bij voorbeeld eene voor de Nederlandsche exploitatie-koloniën natuurlijk ongunstige vergelijking te trekken met Nieuw-Zeeland b.v. met zijn millioen blanke settlers, die er zich met hunne nooden, behoeften, kennis uit het moederland medegenomen een nieuw vaderland stichtten ten koste van de oorspronkelijke bewoners, de Maoris, die een oogenblik met algeheele uitroeiing werden bedreigd, opdat de Angelsaks zich hier geheel tehuis zou kunnen gevoelen en zijn leven inrichten als hij dat in het oude land gewoon was. Daar, in zulke landen, wanneer er nog als in Transvaal de bodem rijke goudvelden bergt, ziet men dan ook den handelsomzet een cijfer bereiken, dat, naar verhouding van het zielental de cijfers overtreft van den omzet van verschillende europeesche landen.

Tot eene juiste beoordeeling van den geleverden arbeid dient evenwel ook rekening te worden gehouden met de geboden faciliteiten, en evenals Nederland hoofdzakelijk aan zijne geografische ligging zijn huidigen enormen handelsomzet dankt, zijn ook onder de koloniën van andere natiën als de onze tal, die hare handelsontwikkeling nagenoeg uitsluitend aan hare ligging danken en die wij in den hiervoren gegeven staat met een (*) merkten.

In de Engelsche koloniën danken aan hare ligging Colombo, het groote kolenstation in den Indischen Oceaan op Ceylon, Aden en Perim, kolenstations, distributie- en uitvoerhavens voor Arabië en de omgelegen kustlanden, Singapore en Penang in de Straits Settlements, Hongkong, distributiehaven voor het chineesche achterland en Malta in de Middellandsche Zee hare enorme ontwikkeling; voor de Fransche koloniën is de ontwikkeling van den handel van Djiboeti ter Somali-kuste uitsluitend te danken aan het doorvoerverkeer van en naar Abessynië, vindt de enorme omzet, van St. Pierre & Miquelon zijn grond in de jaarlijks daar aankomende visschersvloten, die van de fransche kust naar de banken van New-Foundland ter vischvangst gaan, trekt Fransch-Indië evenals het Portugeesche Goa de producten uit het omliggend Engelsch gebied tot zich en voorziet het in den overzeeschen invoer voor

die streken; in de duitsche koloniën is Tsingtau, de hoofdplaats van het pachtgebied Kiaotsjau, met verdringing al meer en meer, tengevolge van den spoorwegaanleg naar het chineesche achterland, van de haven Tsjifoe, de in- en uitvoerhaven geworden voor de chineesche provincie Sjantoeng; terwijl in de portugeesche koloniën Macao aan de chineesche kust en Lourenço Marques in Mozambique nagenoeg uitsluitend bestaan van den doorvoerhandel, waarvan de cijfers onder de hiervoren voor de betrokken koloniën gegevene zijn begrepen.

Voorts dient opgemerkt dat daar de gouvernements-in- en uitvoeren van alle koloniën in de vorenstaande gegevens werden opgenomen, deze vooral wat de fransche en duitsche koloniën betreft een weinig juist beeld van de eigenlijke handelsontwikkeling opleveren, waar o. a. wat laatstgenoemde betreft de betrekkelijk enorme invoeren in Zuidwest-Afrika uitsluitend te danken waren aan den opstand, die grooter aanvoeren voor het verstrekte occupatie-leger noodig maakte en leidde tot het ter hand nemen van den spoorwegaanleg in het Zuiden der kolonie, waarvoor het materiaal ook weder onder de invoeren is begrepen, terwijl ten aanzien van de fransche koloniën op te merken valt dat ook hier materiaal voor spoorweg-aanleg en voor den aanleg van haven- en verdedigingswerken (Dakar in West-Afrika en Diego Suarez op Madagaskar) onder de invoeren zijn begrepen van West-Afrika, Madagaskar en Indo-China.

Anderzijds mag, indien men met dit alles rekening houdt, niet uit het oog verloren worden, dat het duitsche en fransche initiatief in tal van streken eerst kortelings zich voor den ploeg spande, terwijl de *nederlandsche*, niet met de Compagniesvlag te verwarren, reeds sedert nagenoeg honderd jaren over onze bezittingen waait.

Wij zullen met inachtneming van het vorenstaande ons aan een eenigermate juiste vergelijking wagen, doch in ons volgend nummer.

Noord Nigeria. Zooals men weet zijn in Engeland de verwachtingen hoog gespannen betreffende de mogelijkheid van de invoering van de katoencultuur in het door sir Frederick Lugard bij wijze van verrassing ontsloten Noord Nigeria.

Naar aanleiding van de uitkomsten van een, door den nieuwen gouverneur sir Percy Girouard ingesteld onderzoek naar den toestand in dit uitgestrekte gewest, staat het evenwel te bezien of het met de katoencultuur in die streken in den eersten tijd wel zoo'n vaart zal loopen.

De toestand moet er zóó gespannen wezen, vooral in het Noorden, dat één woord van een of anderen mollah voldoende zou zijn om een algemeenen opstand in het leven te roepen.

In den loop der laatste maanden kwamen zeer verontrustende berichten van de duitsche grens in de buurt van het Tsjad-meer. Aan het hoofd der beweging bevonden zich verschillende invloedrijke mollahs, die een nieuw Mekka wilden maken van den heiligen heuvel van Bima in de provincie Bautsji.

De Engelschen hebben er toen een fort opgericht met een bezetting van 300 man, terwijl één mollah, die gevangen werd genomen wegens het prediken van de uitroeiing der Kafirs is onthoofd, een ander verbannen en twee anderen op duitsch gebied zijn uitgeweken.

Men hoopt nu evenwel dat het onlangs door koning Eduard aan den sultan van Sokoto verleende eerbewijs indruk zal maken op de andere mohamedaansche sultans, terwijl het weer meer geruststelling geeft, dat verschillende mollahs den tocht naar Mekka hebben aanvaard, waarmee van daar uit gewoonlijk verscheidene jaren gemoeid gaan.

Maar behalve het mohamedaansche, geeft ook het heidensche deel der bevolking van dit gebied stof tot zorg, waar o.a. de groote, bloeddorstige stam der Moensjis om en aan den Benoeé weer een weg hebben opengesteld voor de slavenkaravanen van hun gebied naar de kust.

Het is met het oog op dezen toestand zeker niet te verwonderen, dat sir Percy Giouard aandringt op het zoo spoedig mogelijk ter hand nemen van den aanleg van den spoorweg, die de communicatie tusschen de verschillende deelen van het te pacificeeren uitgestrekte gebied zal vergemakkelijken.

Sir Percy heeft de aan te leggen lijn bestudeerd, die tot Kano zal moeten worden doorgetrokken van Baro aan den Niger. Van Zaria naar Bautsji zal een zijtak worden aangelegd voor de ontginning der tinmijnen in die buurt, terwijl in Bautsji ook een Sanatorium zal worden opgericht.

De kosten der lijn met een spoorwijdte van 3 voet 6 duim worden geschat op 18 millioen gulden, met inbegrip van de noodige uitdieping van den Niger, te zullen bedragen.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Onze Eeuw. Augustus 1907.

De jongste wijziging van het Regeerings-Reglement voor Nederlandsch-Indië, door J. W. Gunning.

Eigen Haard. 1907. No. 31.

Een slametan en een volksfeest op eene Javasche koffieonderneming. (met afbeeldingen). — Het Diaconessenhuis te Tjikini, Weltevreden, door A. R. (met afbeeldingen).

Weekblad voor Indië. 1907. No. 10.

Hans Christoffel (met portret), door M. van Geuns. — De opleiding van Indische ambtenaren, door Indoloog. — La Sinrang (met foto). — Het Fort Rotterdam te Makassar (met foto), door Makassar. — Races te Padang Pandjang (met foto), door Bintang Troes. — Indrukken van den dag, door Corax. — Uit het dagboek van een zwerver (vervolg), door A. van Vlaardingen. — Indische boosdoeners, door Auditor. — Gerimis, door Reitsma. Enz.

De Indische Mercuur. 6 Augustus 1907.

De grondverhuring door inlanders aan niet-inlanders op Java en Madoera, door M. L. M. v. d. Linden, besproken door v. G. — Wondbehandeling bij tropische boomgewassen, door Q. — Landrente-ordonnantie op Java. — Wijziging van invoerrechten in Suriname. — Opbrengst van invoerrechten in Suriname. — In- en uitvoer van Java. — Verslagen van Maatschappijen. — Enz.

De Indische Gids. Augustus 1907.

Welk nut trekt Nederland van zijn Koloniën? door H. van Kol (slot). — De verdediging van Oost-Indië, door J. C. van den Belt. — Het werk der Inspectie van Financiën, door J. J. Bekaar. — Een request betreffende de ambtenaren bij het Binnenlandsch Bestuur op de Buitenbezittingen. — Lord Morley over de onlusten en de administratie in Britsch-Indië. — Assan, de wraakgierige. door F. — Varia: Voorstellen welvaartcommissie in zake veeteelt. — Kolonisatie in de Lampongs. — Het Chineesche opium-verbod, door S. — Lepra-bestrijding in N. I., door S. — Maandelijksche Revue van Brochures, enz., door J. E. de Meyier. — Koloniale literatuur. — Wetenschap en Industrie. — Maandelijksche bibliographie voor Oost- en West-Indië, door W. C. Muller. — Financieel overzicht.

Lijst van aangekomen en vertrokken passagiers uit en naar Oost-Indië.

Het SS. »Kon. Wilhelmina«, gezagvoerder J. R. de Brouwers, bestemd te vertrekken van Amsterdam naar Batavia 27 Juli 1907.

Te Amsterdam schepen zich in:

G. L. de Bruyn.
Mevr. M. Ouwerkerk en zoon,
Zuster M. C. Ples.
Mevr. E. v. d. Bent.
T. Ch. Darlang, echtg. en kind.
S. H. Mellema.
W. F. Varkevisser.
Ch. T. R. Schirmer.
C. T. Mahy.
Mej. A. Bouwhuis.
C. Krabbendam.
G. A. van den Braak.
J. Jongejan.
H. Seunke.
J. de Ligt.
S. Horveld.
W. Montanari.
H. T. Keuskamp.
H. G. Vermeer.

Benevens een transport der Kon. Ned. Marine.

Naar Southampton:

Prof. W. Kapteyn, echtg. en Mej. C. Kapteyn.
Mr. A. C. Crena de Jongh, echtg. en Mej. M. C. Crena de Jongh.
Poelman.
Herr Carlile en Vriend.
Dr. H. J. Boeke.

Naar Lissabon:

P. E. Dentz.

Naar Genua:

W. E. Voute.
Dr. A. H. Oort en echtg.
Familie Luyten.
Jhr. A. C. Duivestein.
Heeren Vink.
Kramer.
S. C. A. Weerts, echtg. en dochter.
J. W. Paesie en 2 dochters.
Dr. A. v. Berkum, echtg. en 3 kind.
D. van Konijnenburg.
M. Boogaerdt en Vriend.

Naar Belawan—Deli:

A. Helm.
P. Hoogendonk.

Van Southampton naar Genua:

Mr. Fomalin.
Mr. Brown.
Mr. Reakes.
Mr. Dear.
Mr. J. W. Bowe.
Mr. R. Gibson.
Mr. F. W. Bradey.
Mr. Norfolk.
Mr. J. Jeffries.
Mr. J. M. Jeffries.
Mr. Bland.
Red. Fountain.
Mr. H. Barnett.
Mr. J. W. Barnett.
Dr. Brown.
Miss Dunford.

Te Genua zullen zich inschepen:

H. G. van Steyn.
L. G. van Steyn.
J. Bosman.
T. M. G. Balabrega, echtg. en kind.
A. Smits.
W. Granovaldt.
A. Vos.
C. G. Bertsch.
Mej. J. W. Scheuer.
G. J. A. Bettman.

Naar Belawan—Deli:

C. Busch Geerdsma.
H. Hoomans.
N. H. Steenwijk Jr.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende ....

....

wonende te .... *wenscht*

donateur-trice / lid *te worden der Vereeniging* ***Oost en West*** *tegen een jaarlijksche contributie van f* ....

den .... 190......

Straat of gracht

.... Handteekening

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

Bureau Hoofdbestuur: Heulstraat 17.